

MUZEJSKI VJESNIK 7

GLASILO MUZEJA

SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJSKOG DRUŠTVA SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

(Čakovec, Čazma, Grabrovnica, Kalinovec, Koprivnica, Križevci,
Trakošćan, Varaždin, Varaždinske Toplice i Virje)

UREDNIŠTVO

Vladimir Kalšan (glavni i odgovorni urednik), Ljubica Ramušćak,
Marina Šimek, Vlado Srimšček, Branimir Šimek (tehnički urednik)
Vladimira Pavić

Muzejski vjesnik izlazi povremeno, a najmanje jednom godišnje.
Rukopise ne honoriramo i ne vraćamo. Časopis solidarno financi-
raju muzeji sjeverozapadne Hrvatske.

NAKLADNIK

Muzej Međimurja — Čakovec

ZA NAKLADNIKA

Vladimir Kalšan

TISAK

TIZ »Zrinski« Čakovec, naklada 800 komada

BROJ 7 — OŽUJAK 1984.

GOD. VII

Za sadržaj priloga odgovaraju autori

SADRŽAJ:

ZAVIČAJNE ZBIRKE

— Franjo Horvatić: Zavičajne muzejske zbirke i problemi kadrova	3
— Zorko Marković: O stanju muzejskih zavičajnih zbirki i problemima u vezi s njima	4
— Marijan Špoljar: Diskusija o muzejskim zbirkama	6
— Martin Matiščin: O osnivanju i djelovanju zavičajnog muzeja Virje	8

MUZEOLOŠKA PITANJA I PROBLEMATIKA

— Dragutin Feletar: Za optimalniju mrežu muzeja u sjeverozap. Hrvatskoj	13
— Ivanka Štager: Stalni postav »Tito Varaždinu — Varaždinu« u Gradskom muzeju Varaždin — Odjelu Muzej narodne revolucije	19
— Dragutin Feletar: Kiparski atelier — radionica i učionica	22
— Jasna Tomičić: Obnova muzeja narodne revolucije	25
— Ljerka Šimunić: Suradnja Gradskog muzeja Varaždin i varaždinske industrije svile, konfekcije i kišobrana	27
— Jasna Tomičić: Stari grad	31
— Marijan Špoljar: U povodu izložbe »Tri situacije«	32
— Miroslav Klemm: O djelovanju galerije »Disk kočnice« u tvornici disk kočnica SOUR »Varteks« u Varaždinu	36
— Željko Tomičić: Međunarodni znanstveni simpozij ranosrednjevjekovne arheologije u Nitri	38

STRUČNI ČLANCI

— Božidar Gerić: Bilješke o rekognosciranju i iskapanjima arheoloških terena u bjelovarskom kraju 1983. godine	45
— Zoran Homen: Pokusno sondiranje na ranosrednjevjekovnoj nekropoli u Popovcu	49
— Zorko Marković: O nekim nejasnim pitanjima kronologije brončanog doba u sjevernoj Hrvatskoj	52
— Željko Tomičić: Sumarni osvrt na rezultate arheoloških istraživanja područja Međimurja u razdoblju od 1972 — 1982. (I)	56
— Marina Šimek: O važnom paleontološkom nalazu nedaleko Ludbrega	65
— Prilog: Metoda gipsanja in situ	72
— Željko Tomičić: Zaštitna arheološka istraživanja u Jurju u Trnju	81
— Željko Tomičić — Josip Vidović: Pokusna arheološka istraživanja naselja Goričan tijekom 1983. godine	84

— Josip Vidović — Željko Tomičić: Arheološka istraživanja u Goričanu 1983. godine	88
— Josip Vidović: Nastavak istraživanja perioda starijeg željeznog doba na lokalitetu Goričan '82	93
— Miroslav Klemm: Nekoliko planova Varaždina iz vlasništva Gradskog muzeja Varaždin	98
— Tomislav Đurić: Zaboravljena gotika Hrvatskog Zagorja — Sv. Jakov na Očuri	107
— Antun Stišćak: O jednom broju logoraša »Danice«	109
— Josip Fluksi: Dalmatinski narodni nakit u fundusu muzeja grada Koprivnice	113
— Josip Fluksi: Naprava za lov jazavaca	121
— Libuše Kašpar: Etnološka bibliografija novinskih članaka	122

VIJESTI

— Zorko Marković: Vrijedna knjiga o spomenicima kulture istočne Hrvatske	131
— Dragutin Feletar: Deveto izdanje Podravskog zbornika	133
— Dragutin Feletar: Monografija o Draganu Gažiju	131
— Dragutin Feletar: Dokumentirano kazivanje o NOB-u	135
— Tomislav Đurić: Prilozi za povijest varaždinskog bankarstva	136
— Vladimira Pavić: Deseti kongres Saveza Društava muzejskih radnika Jugoslavije	137
— Zorko Marković: Sastanak muzealaca Slavonije i sjeverozapadne Hrvatske	137
— Vladimira Pavić: Izbor zaštićene građe iz fundusa MMC	138
— Željko Tomičić: Afrička lovačka zbirka dr Zdravka Pečara u Muzeju afričke umetnosti u Beogradu	139
— Antun Kozina: Akcije muzeja 1983. godine — Likovne i druge izložbe u Krapini	140
— Ljubica Duić-Jovanović: Osnovan književni klub	144

AKCIJE	147
------------------	-----

da građu koja se ne prikuplja u muzejima na tome terenu ili usmene zapise i sl.

Na kraju, mora se podvući da pravni status ovakvih zbirki uopće nije riješen, što je ovdje već spomenuto. Novi Zakon o zaštiti spomenika kulture morao bi posvetiti dužnu pažnju ovome fenomenu i riješiti barem neke od najkрупnijih problema koji su stvoreni otvaranjem zavičajnih muzejskih zbirki, uključujući također i problem odnosa između postojećih muzeja i samostalnih zbirki.

—————

Marijan Špoljar, Muzej grada Koprivnice

DISKUSIJA O MUZEJSKIM ZBIRKAMA

Kada raspravljamo o muzejskim zbirkama obično ih svodimo pod zajednički nazivnik ne uočavajući da između njih postoje značajne razlike — po veličini i bogatstvu zbirke, po predmetu interesa, po pravnoj regulaciji, po organizacijskom karakteru i drugome. Budući da te razlike nisu samo formalne naravi nego određuju i status zbirke, model djelovanja i metodologiju rada potrebno je ovdje, barem okvirno, naznačiti nekoliko tipova tih zbirki. Time ne pretendiramo ka inventarizaciji niti klasifikaciji već naznačivanju bitnih razlika kako bi se iz toga moglo determinirati njihovo trajnije i smislenije uključivanje u kulturnu politiku nekoga kraja.

Školske zbirke, ukoliko nisu čisto »dekorativnog« karakteru, mogu predstavljati značajni muzeološki zahvat. Široki teren koji se uz pomoć učenika može zahvatiti potencijalna je šansa za raznolika saznanja. Osim aktiviranja skupljačkog poriva u djece i širenja saznanja o muzejskom predmetu, osnivanje školske zbirke znači i reinkarnaciju one uloge kulturno-prosvjetnog činioca koju je škola nekada imala. Nažalost, pragmatizirana škola, u cjelini, niti ostvaruje tu ulogu niti su joj materijalni i drugi preduvjeti (entuzijazam u prvom redu) takvi da može postati nosilac šire kulturne akcije. Mada je njezina prestižna uloga danas najmanje bazirana na prosvjetiteljskom tipu te akcije čini se da neki elementi prosvjetiteljstva, dakako, prilagođeni izmjenjenim društvenim odnosima, ne bi predstavljali anakronizam.

Na području koje je u prirodnom vidokrugu našeg muzeja školskih zbirki nema. Do prije nekoliko godina još je bilo par evidentiranih zbirki ili zbirkama sličnih predmetnih nakupina. Međutim, splasnućem ambicija voditelja tih zbirki predmeti su nestali ili su zadobili čistu ukrasnu funkciju. Budući da nema sistematične akcije oko obnove niti nadzora tih zbirki jasno je da bi naša akcija trebala jednom krenuti i u tom smjeru. Jer, tek potpunom kontrolom i stručnom podrškom ti nukleusi mogu imati sasvim određeno mjesto u mreži muzejsko-galerijskih zbirki.

Drugu specifičnu vrstu čine memorijalne zbirke. Njihov je raspon najširi, ali su i kriteriji njihovog osnivanja najnedefiniraniji. One mogu nastati kao izraz društvene volje, ali i kao sasvim spretna privatna akcija. Svrha im je da evociraju stanoviti povijesni događaj ili slave neku ličnost i već prema labilnim lokalnim kriterijima šansu za znamenom ima doslovno svaki značajniji datum iz novije ili starije prošlosti ili ličnost iz javnog i kulturnog života. Da u budućnosti, metaforički rečeno, ne bi kulturni doseg zbrajali brojem evokativnih mjesta potrebno je hitno izraditi bar najosnovnije kriterije za izbor i muzeografski tretman.

Najcjelovitije i praktično jedino (muzeološki) osmišljeno rješenje na našem području predstavlja memorijalni kompleks logora na Danici. Već u ovoj, prvoj, fazi uređenja kompleks se tretira kao dinamični životni ambijent koji je podjednako u funkciji evokacije prošlosti kao i označavanja sadašnjosti. Druga i treća faza Danice (koju dakako, prepuštamo budućim generacijama) predviđa da se ovaj prostor uspostavi kao neka vrst memo-centra čija će struktura biti diktirana najmodernijim tehnološkim i muzeološkim dosezima.

Privatne zbirke raširenije su nego što obično mislimo. Praktično, gotovo svaka porodica posjeduje svoju vlastitu zbirku. Iako tek stupanj zanimljivosti i brojnosti određuje naše zanimanje može se reći da muzejske institucije imaju vrlo mali uvid i u najznačajnije zbirke. Da o sredenosti dokumentacije o manjim kolekcijama i ne govorimo. Budući da je faktor slučajnih otkrića muzejskih rariteta danas sveden na najmanju mjeru, popunjavanje muzeja vrijednijim kulturno-umjetničkim predmetima sveden je na otkup ili poklanjanje iz tih zbirki. Dilema koja je ovdje (naročito kod velikih, reprezentativnih privatnih zbirki) najčešća je odnos prema integritetu. Da li pojedinačnim otkupima razbijati taj integritet (jer za otkup cjeline novac se gotovo nikada ne može naći) ili čekati bolja vremena bez obzira u kakav se rizik tim odlaganjem ulazi. S druge strane, budući da se najčešće radi i o ambijentalnoj cjelovitosti dilema je i u tome valja li predmete preseljavati u postojeće muzejske institucije ili ih ostavljati intaktnim i time otvarati nove memori-

jalne muzeje. U svakom slučaju, tek preстоји zadatak da se muzejske institucije okrenu prema takvim zbirkama i da se kulturna politika zauzme za njih na drugačiji i jasniji način nego što je do sada bio slučaj.

Zavičajne zbirke, o čemu je na ovom skupu praktično riječ, zamišljeni su kao nukleus budućih muzeja. Ali, ako se njihovom stvaranju prilazi temeljito, ozbiljno i s ljubavlju stvaraju se odmah na početku i pravi muzeji. Odsustvo tzv. stručne obrade i muzeografski nedostaci ne mogu tome biti prepreka. Uzmimo primjer Zavičajnog muzeja ovdje u Virju. Izrečeno je već dosta pohvala na njezin račun, ali nije zgorega još jednom ponoviti: sistematski obrađenim terenom, sakupljačkim marom, davanjem podjednake važnosti svim materijalima, izjednačenjem (u tretmanu) starijih i recentnih predmeta, entuzijazmom njezinih članova ova zbirka predstavlja uistinu paradigmatički primjer. Stoga, umjesto svakog opisivivanja tipova i karaktera zavičajnih zbirki, umjesto svakog pismenog obrazlaganja, samo jedan savjet: svatko tko želi prići osnivanju zavičajne zbirke ili je već u fazi stvaranja mora se ugledati u Virje.

Industrijske zbirke ili zbirke pri pojedinim radnim organizacijama znak su kolektivnog pamćenja naše generacije, ali i zadatak za one nadolazeće. Dakle, bez obzira da li ih tretiramo kao rezultate tzv. industrijske arheologije ili se manje zasnivaju na sondaži prošlosti, a više na seciranju današnjeg stanja industrijske civilizacije nizom svojih elemenata oni su pravi izazov. Vidjet ćemo na primjeru Podravkine zbirke — budućeg muzeja prehrane u kome pravcu one mogu krenuti. Kao muzealci bili bismo slijepci i beznadno tradicionalisti kada im barem podršku ne bi pružili.

Martin Matišin, Zavičajni muzej Virje

O OSNIVANJU I DJELOVANJU ZAVIČAJNOG MUZEJA VIRJE

Na poticaj nekolicine mještana, Mjesna zajednica Virje donijela je 9. ožujka 1977. godine odluku o osnivanju muzeja, imenovala odbor i dodijelila prostor. Sve ostalo djelo je nekoliko zanesenjaka. Sakupljaju se predmeti, dokumenti, sve što je interesantno za sačuvati i izložiti, obilaze se starije kuće, traži se po tavanima, izvlače